

Pohjois-Savon pelastuslaitos 15.1.2025:

Kuopion kaupungin asemakaavoitus on pyytänyt lausuntoa Pieni Neulamäki II asemakaavasta ja sen muutosehdotuksesta. Asianro 796/10.02.03/2022. Asemakaavan muutoksella mahdollistetaan Pienen Neulamäen yritys- ja teollisuusalueen laajeneminen ja kehittyminen.

Pelastusviranomaisen tämänhetkisen tiedon mukaan alueelle ei pystytä johtamaan riittävää sammutusvesivirtaa, jota pelastuslaitoksen sammutusvesisuunnitelmassa edellytetään. Kuopion kaupunki ja vesihuoltolaitos ei ole pystynyt esittämään mitään varmuutta toteutuuko Kolmisopelta suunniteltu vesijohto. Asiasta on käyty neuvotteluja Kuopion veden kanssa etsien vaihtoehtoisia ratkaisuja.

Toistaiseksi pelastusviranomainen ei voi puoltaa hankkeen asemakaavan etenemistä, ellei sammutusveden saatavuutta pystytä parantamaan.

Asemakaavoituksen vastine 27.2.2025:

Pienen Neulamäen sammutusvesiasioista on keskusteltu kaavatyön aikana kaupungin, pelastuslaitoksen ja Kuopion Veden kanssa. Keskusteluissa on tuotu esille, että nykyisen vesijohtoverkoston kapasiteetin puitteissa vesi riittää juuri sammutusvesisuunnitelman mukaisen sammutusvesimäärän ottamiseen (<30 l/s), mutta sammutusvedenotto voi aiheuttaa häiriöitä alueen normaaliin vedenjakelutilanteeseen. Pienen Neulamäen alueelle pohjoisen suunnasta rakennettava runkojohto parantaisi alueen verkostokapasiteettia, mutta sen toteutumisen aikataulu on epävarma ja riippuu Pienen Neulamäen pohjoisosan suunnittelun etenemisestä. Yleiskaavoituksen työohjelmaan on otettu tänä vuonna mukaan Pienen Neulamäen osayleiskaavan tarkistus. Tavoitteena on tutkia laajemmin, onko yleiskaavaratkaisua mahdollista muuttaa toisaalta yhdyskuntarakenteen kannalta eheämmäksi ja toisaalta jättää isompia alueita luonnontilaisiksi. Runkojohdon toteutumiseen voivat vaikuttaa näin myös mahdolliset muutokset Pienen Neulamäen yleiskaavatasolla.

Pohjois-Savon ELY-keskus 31.1.2025:

Asemakaava ja asemakaavan muutos Pieni Neulamäki II on käynnistetty kaupungin aloitteesta tavoitteena laajentaa Pienen Neulamäen yritys- ja teollisuusaluetta ja turvata sitä kautta kaupungin elinvoima ja talouden tasapaino. Kaavatyössä tutkitaan uusien teollisuus-, varasto-, liike- ja toimistorakennusten korttelialueiden (TK-16) sijoittamista rakentuneen yritysalueen jatkoksi.

Suunnittelualueen luonnonympäristö on huomioitu osoittamalla kaavaan myös lähivirkistysalueita (VL) ja luonnonsuojelualuetta (SL).

Pieni Neulamäki on ollut aiemmin vuosikymmeniä puolustusvoimien käytössä, ja liikkuminen alueella on ollut rajoitettua. Alueen metsien hoidosta on vastannut Metsähallitus. Pieni Neulamäki on nykyään suurelta osin rakentamatonta metsämaata, mutta jälkiä harjoitetusta metsätaloudesta on näkyvissä. Muun muassa metsien ikä vaihtelee ja joillain alueilla lahoppua löytyy huomattavan vähän. Kaupungin omistamalta suunnittelualueelta on kaadettu syksyllä 2023 asemakaavassa suunniteltujen katulinjausten alta. Pienen Neulamäen metsät ovat kokonaisuudessaan kehittymässä luonnontilaisempaan suuntaan. Selvitysten täsmennettyä ja

työneuvotteluiden jälkeen kaavaratkaisuksi valikoitui VE2 suuntaan, jossa suunnittelualueella on enemmän lähivirkistysalueita ja luonnonsuojelun alueita.

ELY-keskus on tutustunut kaavaehdotukseen ja lausuu siitä seuraavaa:

Luonnonsuojelu

Luontotyyppien esiintymistä kaava-alueella on tarkennettu kesällä 2024. Luontoselvitys on täydennettynä ajantasainen, asianmukainen ja kattava. Kaava-alueella on merkittäviä luonnonarvoja, erityyppisiä lehtoja, korpia, pienvesiä, vanhoja kalliomänniköitä ja kuusikoita, louhikoita, kalliojyrkänteitä, liito-oravaesiintymiä sekä vaateliasta lehtolajistoa. Luonnonarvoiltaan arvokkaimmat kohteet on jätetty pääosin rakentamisalueiden ulkopuolelle ja merkitty kaavaan asianmukaisin kaavamerkinnoin ja -määräyksin (SL, VL/s-15, luo1, luo 2). Jonkin verran tuoretta lehtoa (luontoselvityksen kuvio 44.1, itäosa) ja iäkstä kalliomännikköä (luontoselvityksen kohde 11) on jäämässä rakentamisen alle. Kalliomännikkö ja siihen liittyvä lohka-reikkoalue on syytä jättää kokonaan rakentamisen ulkopuolelle. Vanhapuustoiset kalliomänniköt ovat Pohjois-Savossa harvinaisia ja alueella on myös huomattavaa maisemallista arvoa. Alueelta on löytynyt silmälläpidettävää palosuomujäkälää vuonna 2024. Tontit rajautuvat suoraan valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuun alueeseen. On syytä varmistaa, että kaavaratkaisu ei missään vaiheessa vaikuta eikä heikennä tämän alueen luonto- tai maisemiarvoja.

Rauhoitetun lahokaviosammalen esiintymä sijaitsee kaavan VL-alueella (osa-aluemerkintä luo –1). ELY –keskus katsoo, että kaavan VL -merkintä on tässä riittävä ilman osa-aluemerkintää ottaen huomioon, että lahokaviosammal on nykytiedon mukaan Pohjois-Savossa yleinen laji.

Kaavan vaikutusten arviointia on syytä selvittää arvokkaan kostean lehto- ja korpialueen ja alueen läpi kulkevan noron osalta. Kaavaselostuksessa tulee esittää perusteet vesitaloudessa tapahtuville muutoksille rakentamisen seurauksena, mm. muutokset veden määrässä ja kulkusuunnassa sekä valuma-alue tarkastelu. Kyse on yhdestä kaava-alueen arvokkaimmasta luontokohteesta, jonka vesitalouden ja pienilmaston säilyminen tulee varmistaa.

Alueidenkäyttö ja ilmasto

Negatiiviset ilmastovaikutukset on huomioitu ja tunnistettu kaavatyössä. Sitovaan rakentamistapaohjeeseen on sisällytetty myös suositus uusiutuvan energian tuottamiseksi tonteilla. ELY-keskus toivoo, että rakentamistapaohjeeseen lisättäisiin myös suositus vähähiilisten ja -päästöisten rakennusmateriaalien käyttämisestä rakentamisessa.

Asemakaavoituksen vastine 27.2.2025:

Toteutettaessa yritystontteja rakentamattomalle alueelle luontovaikutuksilta ei voida välttyä. Kaavaratkaisussa arvokkaat luontokohteet kuten liito-oravan keskeinen elinpiiri, arvokkaimmat lehdot ja norouoma on jätetty pääosin rakentamisen ulkopuolelle ja osoitettu ne VL- ja SL-merkinnöin ja luo-alueenosmerkinnöin. Osa puustoltaan arvokkaasta kalliomänniköstä ja louhikosta kaava-alueen länsiosassa jää rakentamisen alle, samoin jonkin verran tuoretta keskivänteistä lehtoa kaava-alueen itäosassa. Rakentamisalueen rajat on jätetty ennalleen perustuen kaavataloudellisiin tavoitteisiin ja tonttitarpeeseen. Rakennettavan kunnallistekniikan piirissä oleva alue on järkevää hyödyntää tehokkaasti rakentamiseen. Rakentamisen alle jäävät uhanalaiset luontotyytit eivät ole häviämässä kaava-alueelta kokonaan.

Kortteli 30 rajautuu valtion omistamaan luonnonsuojelualueeksi tarkoitettuun alueeseen. Valtion omistama alue on osoitettu asemakaavassa SL-alueeksi, eikä kaavaratkaisu näin siinänsä heikennä alueen luonto- ja maisema-arvoja. Määrällisillä ja laadullisilla huleveden hallintaratkaisuilla suojellaan sekä luonnonsuojelualuetta että kosteaa ja runsasravinteista lehtokuviota vesi- ja ravinnetasapainon muutoksilta. Kaavassa on määräys noudattaa hulevesien käsittelyssä alueelle laadittua hulevesiohjetta sekä sisällyttää rakennuslupa-asiakirjoihin hulevesien käsittelysuunnitelma, josta tulee pyytää tarvittavat viranomaislausunnot. Hulevesiohjeessa mm. kielletään hulevesien johtaminen luonnonsuojelualueelle. Tonteilta luonnonsuojelualueelle ja muille ympäröiville luontoalueille mahdollisesti kulkeutuvat haitat kuten valo, pöly ja melu ovat yleiskaavan yhteydessä hyväksytyjä tavanomaisia työpaikka-alueen vaikutuksia. Mahdollista roskien, lumen ja hiekoitushiekan kulkeutumista tontin ulkopuolelle tontin käyttäjästä johtuen on rajoitettu kaavassa määräyksellä aidan rakentamisesta: "Jos tasatun tontinosan ja SL- tai VL-alueen väliin jää kohti viheraluetta viettävä luiska, tulee luiskan yläreunan ja tasatun tontinosan rajapintaan rakentaa aita." Itse yritystoiminnan vaikutuksia ohjataan ja valvotaan myös erillisten lupaprosessien kautta.

Kortteleiden 26 ja 28 välisellä alueella on laho-kaviosammaleesiintymän lisäksi uhanalaisia luontotyyppisiä: varttunut havupuuvaltainen tuore kangas ja keskisavanteinen tuore lehto. luo-1-alueenosamerkintä säilytetään kartalla LUMO-ohjelman mukaisena toimenpiteenä.

Kosteaa lehto- ja korpialue ja sen läpi kulkeva noro on huomioitu kaavaratkaisussa. Rakentaminen on osoitettu arvokkaan alueen ulkopuolelle ja arvokas alue on osoitettu VL-käyttötarkoituksen lisäksi luo-1-alueenosamerkinnällä. Rakentamisella tulee olemaan tiettyjä vaikutuksia alueeseen: Kun tällä hetkellä noro saa vetensä luonnontilasta ympäristön alueilta, kaavan toteutumisen jälkeen osa sen vedestä tulee hulevesijärjestelmän kautta. Alueelle suunniteltujen määrällisten ja laadullisten hulevesiratkaisujen myötä noron ja sen ympäristön vesitasapaino ja ympäristö säilyvät lähellä luonnontilasta. Vesitaloudessa tapahtuvia muutoksia kuten muutokset valuma-alueissa ja veden määrissä on avattu tarkemmin asemakaavan liitteenä olevissa hulevesien hallinnan yleissuunnitelmassa ja noudatettavassa hulevesiohjeessa. Selostuksen lukuun 5.4.4 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön on avattu tarkemmin hulevesisuunnitelmien sisältöä ja hulevesien hallinnan vaikutusarviointia.

Rakentamistapaohjeeseen on lisätty suositus, että kaikessa rakentamisessa käytettäisiin vähähiilisiä ja -päästöisiä rakennusmateriaaleja.

Yksityinen muistutus 27.1.2025:

Pieni Neulamäki 2 -kaavaehdotus on palautettava suunnitteluun vedoten riittämättömiin luontoselvityksiin, noron luonnontilan vaarantumiseen, sekä kokonaisuutena vaarantuviin erityisiin luontoarvoihin maankäyttö- ja rakennuslain vastaisesti. Puutteet on korjattava ja alueen käyttöä on tarkasteltava uudelleen ajantasaisen tiedon valossa. Mikäli tämä selvitystyö laiminlyödään, voi se muodostaa perusteen valittaa kaavaehdotuksesta hallinto-oikeuteen.

Ellei alueen kaavoittaminen on taloudellisesti mielekäästä tavalla, joka säilyttää luontoarvot luonnonsuojelua koskevien lakien, direktiivien ja Kuopion omien luonnon monimuotoisuuden suojelua koskevien tavoitteiden mukaisesti, on yritysalueen laajentamiseen tähtäävästä kaavoitushankkeesta luovuttava.

1. Riittämättömät ja vanhentuneet luontoselvitykset

Pieni Neulamäki 2 asemakaavan laatimisessa on laiminlyöty maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n edellyttämä merkittävien luontovaikutuksien riittävä selvitysvelvoite, minkä aiheuttamat puutteet ovat heijastuneet suoraan kaavan vaikutusarviointeihin. Alueen osayleiskaavaa varten tehdyt luontoselvitykset on tehty pääasiassa vuonna 2008. Lähes 20 vuotta vanhoja luontoselvityksiä ei voida pitää ajantasaisina ja riittävinä antamaan todenmukaista kuvaa Pienen Neulamäen alueen nykyisistä luontoarvoista.

*Tapausesimerkinä Vantaan Kivistön tähden asemakaava todettiin lainvastaiseksi Helsingin hallinto-oikeudessa vuonna 2021 mm. vanhentuneeksi katsotun lepakkoselvityksen osalta, joka oli tuolloin 12 vuotta vanha (H5923/2021).

Kaava-aineistossa todetaan, että Pienen Neulamäen alue on luontoarvoiltaan poikkeuksellisen merkittävää ja että alueen metsät tarjoavat elinympäristön mm. monille vanhojen metsien lintulajeille, liito-oravalle ja lepakoille. Tämä lisää entisestään painavia perusteita luontoarvojen perusteelliselle selvittämiselle ennen kuin ne menetetään. Suunnittelualueella tulee vähintään kartoittaa EU:n lintudirektiivin suojelemien lintujen lisääntymis- ja levähdyspaikat sekä kaavan ympäristövaikutukset luonnonsuojelulain sekä EU:n luontodirektiivin tiukasti suojelemien lepakoiden osalta maankäyttö- ja rakennuslain 9. pykälän mukaisesti. Lisäksi tulee kartoittaa ainakin sammakot ja sudenkorennot.

Kaavan aineistosta ei myöskään ilmene, mihin vuodenaikaan aiempia kartoituksia on tehty. Esimerkiksi lepakoita koskeva nykyinen kartoitusohje korostaa sitä, että kartoitukset tulee tehdä kesä-, heinä- ja elokuussa. Aineistossa ei kerrota, onko kartoitukset toteutettu asianmukaisesti voimassa olevien nykyohjeistusten mukaisesti.

Kaava-alueen varttuneilta metsäkuvioilta ei aineiston ja Kuopion vastavalmistuneen METSO-selvityksen mukaan ole selvitetty metsien suojeluarvoja Etelä-Suomen vanhojen metsien suojeluohjelman METSO-kriteereitä hyväksi käyttäen, kuten kaupungin LUMO-ohjelman tavoitteissa on esitetty.

Näin ollen kaavan aineisto ei ole mitenkään voinut tarjota päätöksenteon tueksi riittävää ja todenmukaista tietoa alueen luontoarvoista sekä siitä, millaiset vaikutukset kaavasunnitelmalla näihin toteutuessaan olisi.

2. Noron luonnontilan vaarantuminen ja vaikutukset alueen vesitalouteen

Vesilain 2. luvun 11. pykälän mukaan muualla kuin Lapin maakunnassa sijaitsevan noron luonnontilan vaarantaminen on kielletty. Kaavan suunnittelualueella, rakennetun alueen välittömässä läheisyydessä sijaitsee noro. Kuopion kaupungin luontoselvityksessä Pienen Neulamäen kaavasunnittelualueesta on todettu, että rakentaminen vaikuttaa alueen vesitalouteen. Vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää.

Vesilain 1 luvun 15 a §:n mukaisesti tulisi ensin tutkia, vaarantaako suunniteltu rakentaminen noron säilymisen luonnontilaisena. Jos toimenpide vaarantaa noron säilymisen luonnontilaisena, on toimenpide pykälän 1 momentin mukaan kielletty. Tämän jälkeen on tutkittava, voidaanko tästä kiellosta myöntää mainitun pykälän 2 momentissa tarkoitettu poikkeus.

Harkittaessa mahdollisuutta myöntää poikkeusta vesilain 1 luvun 15 a §:n mukaisesta kiellosta on pykälän 2 momentin mukaisesti selvitettävä, aiheutuuko rakennushankkeen toteuttamisesta seuraus, joka vaarantaa huomattavasti noron suojelutavoitteet. Jos rakentaminen vaarantaa noron säilymisen luonnontilaisena, on rakentaminen kielletty ilman vesilain 15 a §:n 2 momentissa tarkoitettua poikkeusta. Jos hankkeen toteuttamisesta aiheutuu noron suojelutavoitteiden huomattava vaarantuminen, ei poikkeusta voida myöntää.

Kaavan aineistossa todetaan, että rakentaminen vaikuttaa alueen vesitalouteen ja tehtyjen hulevesien hallinnan suunnitelmien mukaan osa kaava-alueen hulevesistä on tarkoitus ohjata suunnittelualueella sijaitsevan lammen suuntaan, jotta sieltä alkunsa saava noro ei pääse kuumumaan. Vesitaloushankkeella on oltava lupaviranomaisen lupa, jos se voi muuttaa vesistön asemaa, syvyyttä, vedenkorkeutta tai virtaamaa, rantaa tai vesiympäristöä taikka pohjaveden laatua tai määrää, ja tämä muutos aiheuttaa luonnon ja sen toiminnan vahingollista muutusta taikka vesistön tai pohjavesiesiintymän tilan huononemista.

3. Kokonaisuutena vaarantuvat luontoarvot

Kaupungin lausunnon mukaan yritysalueen laajentamisella luonnonvaraiselle alueelle on kielteisiä vaikutuksia alueen luonnolle. Suunnittelualueella on merkittäviä luonto- ja maisemiarvoja: uhanalaisia lehtometsiä, lehtokorpiä ja varttunutta kangasmetsää, kalliomänniköitä, muinaiskivikkorantaa, pienvesiä, kalliojyrkänteitä, liito-oravan elinalueita sekä vaateliasta lehtolajistoa.

Vaikka kaava-aineiston mukaan luontoarvoiltaan merkittävimmät alueet on rajattu rakentamisen ulkopuolelle, suunniteltu rakennusalue tuhoaisi edelleen kaavan toteutuessa kahden uhanalaisen, vaarantuneeksi luokitellun luontotyypin alueet: länsiosassa suuren osan varttuneen havupuuvaltaisen tuoreen kankaan alueesta ja louhikosta sekä itäpuolella keskivänteen lehdon suurelta osin. Jälkimmäisen luontoarvoja on kyseenalaisesti tuhottu jo kaavaprosessin aikana toteutetuissa valmistelevisissä hakkuissa. Rakentamisen alle on myös jäämässä kaupungin luontokartoituksen perusteella tiedossa olevia uhanalaisten jäkälä- ja kasvilajien esiintymiä. Uhanalaisten luontotyyppien ja lajien esiintymien hävittäminen on ristiriidassa Kuopion kaupunginvaltuuston vuonna 2024 hyväksymän LUMO-ohjelman uhanalaisen luonnon säilyttämisen tavoitteen kanssa ja osoittaa, että kaava vaarantaa luonnon erityisiä arvoja MRL:n 54:2 §:n sisältövaatimusten vastaisesti.

Kaavan suunnittelualue sijaitsee Natura-alueen vieressä ja sen läntinen osa on osayleiskaavan mukaan varattu suojelualueeksi. Kaavaehdotuksessa ei kunnioiteta aiemmin osoitettua suojelualuevarausta, vaan ”korttelin reuna osuu kapealti yleiskaavan SL-alueen päälle”. Näin on suunniteltu huolimatta ELY-keskuksen lausunnon nimenomaisesta kehotuksesta laajentaa osayleiskaavan SL-varausaluetta ulottamalla se koko vanhan kalliomännikön ja lohkarikon alueelle.

Luonnonsuojelulain 5. luvun pykälissä 34. ja 35. säädetään, että Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää. Jos suunnitelma merkittävästi heikentää niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty Natura-verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen suojelutavoitteisiin. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia.

Kaavas suunnitelmasta ei käy ilmi, millaiset reunavaikutukset suunnitellulla rakentamisella toteutuessaan olisi sen välittömässä läheisyydessä oleviin suojeltuihin alueisiin. Ympäristönsuojelupalvelut toteaa lausunnossaan, että tonttien rajautuminen suojelualueeseen ilman suojavaikutusta vaarantaa suojeltua luontoa ja sen tilaa, sillä tonttien puolelta SL-alueelle kulkeutuvaksi on odotettavissa mm. roskia, lumikuormia ja hiekoitushiekkaa. Myös ELY-keskus toteaa, että suoraan valtiolle luonnonsuojelutarkoituksiin hankittuun alueeseen rajautuvien tonttien rakentamisaikaiset vaikutukset todennäköisesti heikentävät luontoarvoja. Kosteaa, runsasravinteisen lehtokuvion 61 (Metsälakikohde) osalta aivan kuvion viereen ulottuva uusi korttelialue muuttaisi kuvion vesi- ja ravinnetaloutta merkittävästi. Vaikka uusi, suunniteltu korttelialue ei ulotukaan kuviolle, olisi rakentamisella todennäköisesti vaikutusta kostean, runsasravinteisen lehdon vesi- ja ravinnetalouteen.

Alueella on lisäksi eri aikoina tehdyissä kartoituksissa todettu luonnonsuojelulain tarkoittamia liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Liito-oravat ovat EU:n luontodirektiivin ja luonnonsuojelulain 78. pykälän mukaan tiukasti suojeltavia, eli niiden lisääntymis- tai levähdyspaikkojen hävittäminen tai heikentäminen on tiukasti kielletty. Kaava-aineistossa todetaan, että kaavan VL-alueista muodostuva viherverkosto *saattaa* mahdollistaa lajin yksilöiden liikkumisen laajemmalti Pienen Neulamäen alueella. Tämä oletus ei riitä takaamaan, ettei liito-oravan elinympäristöä heikennetä. Suunniteltu laajojen teollisuustonttien rakentaminen muodostaa tosiasiaassa merkittävän liikkumisesteen tiedossa olevien liito-oravan levähdyspaikkojen välillä ja heikentää siten liito-oravan elinmahdollisuuksia alueella.

Lopuksi

Luonnonvarakeskus tiedotti tammikuussa 2025, että tuoreiden tietojen mukaan Suomen metsät muuttuivat hiilinielusta päästöksi vuonna 2021. Suomen ilmastopaneelin puheenjohtaja Jyri Seppälä toteaa Helsingin Sanomien artikkelissa, että mikäli metsien hakkuita ei saada vähennettyä, Suomen ilmastotavoitteet eli hiilineutraalius vuonna 2035 romuttuvat. Suomi on halunnut kansainvälisellä kentällä näyttäytyä kestävä metsänhoidon maana, jossa metsät toimivat nieluina, mutta sellaista viestiä ei enää voi maailmalle viedä. Seppälä peräänkuuluttaa, että poliitikot ovat niitä, joiden tulisi nyt ottaa härkää sarvista tilanteen kääntämiseksi.

(HS 17.1.25 <https://www.hs.fi/suomi/art-2000010970147.html>)

Pieni Neulamäki 2 -kaavasunnittelun eri vaiheissa järjestöt ja kansalaiset ovat toistuvasti vedonneet Pienen Neulamäen metsän säästämisen puolesta luonnon monimuotoisuuden sekä asukkaiden viihtyvyyden varmistamiseksi. Viesti päättäjille on selvä.

Kysymme siis vielä kerran: onko Kuopion päättäjillä varaa tässä maailmantilanteessa ja näiden tietojen valossa turmella rakentamatonta metsää?

Asemakaavoituksen vastine 27.2.2025:

1. Riittämättömät ja vanhentuneet luontoselvitykset

Alueidenkäyttölain (AKL) 9 § (ent. MRL 9 §) edellyttää, että hyväksyttävä asemakaava perustuu riittäviin tutkimuksiin ja selvityksiin. Pieni Neulamäki II -asemakaavan vaikutusten arviointi perustuu sekä yleiskaavatyön yhteydessä tehtyihin selvityksiin, että tuoreempiin tätä kaavatyötä varten laadittuihin selvityksiin. Selvitysten osalta joudutaan aina käyttämään tapauskohtaista

harkintaa ja keskittämään käytössä olevat resurssit viranomaisten kanssa käydyissä neuvotte-
luissa keskeisimmiksi katsottujen selvitysten suorittamiseen. Pienen Neulamäen selvitystar-
peista on neuvoteltu mm. alueellisten ympäristönsuojelupalveluiden sekä luonnonsuojelula-
kia valvovan viranomaisen - Pohjois-Savon ELY-keskuksen - kanssa, jotka eivät ole tuoneet
esiin tarvetta lisäselvityksille koskien muistutuksessa viitattuihin lintuihin, lepakoihin, sanna-
koihin ja sudenkorentoihin.

Kaupunginvaltuuston hyväksyi 20.5.2024 §32 Kuopion luonnon monimuotoisuuden turvaami-
sen toimintaohjelman 2024-2030 eli LUMO-ohjelman. Ohjelma sisältää tavoitteita ja toimen-
piteitä, joiden avulla kaupungin toimintaa kehitetään huomioimaan ja säilyttämään luonnon
monimuotoisuutta. LUMO-ohjelmassa on muun muassa asetettu tavoitteeksi METSO-kartoi-
tusten tekeminen kaupungin omistamissa metsissä. Niiden tarkoituksena on kerätä tietoa
vanhojen ja luonnon tilaisen kaltaisten metsien määrästä ja laadusta sekä muista luonnon kan-
nalta monimuotoisista metsäkohteista.

Kaupungin METSO-selvitys tehtiin aikavälillä 1.6.–10.8.2023 ja 6.5.–6.10.2024. Kohteiksi valit-
tiin sellaisia alueita, joiden luontoarvot ovat mahdollisimman korkeat ja jotka ovat pinta-alal-
taan riittävän laajoja kokonaisuuksia. Yksittäisiä, muutaman hehtaarin kokoisia alueita ei sel-
vitykseen pääsääntöisesti sisällytetty. Kuopion kaupunki omistaa noin 12 000 hehtaaria met-
sää, joten selvitykseen käytetyn ajan puitteissa koko Kuopion metsäomaisuuden inventoimi-
nen ei olisi ollut mahdollista. Kaupungin Pienessä Neulamäessä omistaman metsäalueen ot-
tamista mukaan kartoitukseen harkittiin myös alueita valittaessa, mutta tavoitteiden mukaista
riittävän suurta METSO-kriteerien mukaista kokonaisuutta ei siellä kuitenkaan katsottu ole-
van. On myös muistettava, että kaupunki omistaa vain osan Pienen Neulamäen alueesta. Pää-
osa alueen metsistä on valtion omistuksessa.

2. Noron luonnontilan vaarantuminen ja vaikutukset alueen vesitalouteen

Asemakaava ei ole vesitaloushanke vaan maankäytön suunnitelma eikä se itsessään vaadi ve-
sitalousluvan hakemista. Vesitalousluvan tarve voisi tulla kysymykseen, jos suunnittelualu-
eella kulkevaan noroon oltaisiin kohdistamassa rakentamista tai muita vesitalouteen vaikut-
tavia toimenpiteitä. Asemakaavalla norouoma lähiympäristöineen säilytetään nykyisellään
eikä noron valuma-alueen pinta-alakaan merkittävästi muutu. Noro ja sitä ympäröivä kostea
lehto- ja korpialue on huomioitu kaavaratkaisussa jättämällä alue lähivirkistysalueeksi raken-
tamisen ulkopuolelle ja osoittamalla alueelle luo-1-alueenosamerkintä, joka määrää säilyttä-
mään alueen luonnontilaisena. Asemakaavan mukaisella rakentamisella ei näin ollen arvioida
olevan merkittävää vaikutusta noron vesiolosuhteisiin.

Luontoselvityksessä 2022 arvioitiin arvokkaiden metsäkuvioiden viereen ulottuvan rakentami-
sen muuttavan kuvioiden vesi- ja ravinnetaloutta. Ennakoitujen vesistövaikutusten vuoksi laa-
dittiin alueelle asemakaavan yhteydessä hulevesien hallinnan yleissuunnitelma (selostuksen
liite 7) sekä hulevesiohje (selostuksen liite 8), jota on kaavamääräysten mukaan noudatettava.
Asemakaavaan on osoitettu hulevesisuunnitelmien mukaiset merkinnät kuten uusi hulevesien
käsittelyallas (hu-1) ja hulevesien käsittelyn vyöhykkeet (pl-16). Hulevesien hallintasuunnitel-
massa eritellään tarkemmin suunnitellun maankäytön aikaansaamia muutoksia vesitalou-
dessa. Muutoksia tapahtuu valuma-alueissa ja -reiteissä ja valumamäärissä ja vesistöjen kuor-
mituksessa. Ilman huleveden määrällisiä ja laadullisia hallintakeinoja alueen rakentamisen ja
käytön arvioidaan selvityksessä vaikuttavan Kuvelampien vedenlaatuun ja norojen tilaan mer-
kittävästi. Alueelle suunniteltujen hulevesiratkaisujen myötä luonnonympäristön vesi- ja

ravinnetasapaino pystytään kuitenkin säilyttämään lähellä luonnontilaista, mikä edesauttaa mm. alueen kasvillisuuden ja eliöstön monimuotoisuuden säilymistä. Hulevesien hallintasuunnitelmassa ja hulevesiohjeessa kuvattu suunniteltuja huleveden hallinnan keinoja tarkemmin. Myös kaavaselostuksen tekstiä on päivitetty hulevesien hallinnan vaikutusten osalta.

3. Kokonaisuutena vaarantuvat luontoarvot

AKL:n 42 §:n (ent. MRL) mukaan yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asema-kaavaa. Asemakaava on laadittu alueella vuonna 2018 voimaan tulleen Pienen Neulamäen osayleiskaavan mukaisesti. Yleiskaavassa on osoitettu alueet työpaikkarakentamiselle sekä arvokkaat luontoalueet sisältävä laaja viherverkosto. Asemakaavassa on tutkittu yleiskaavan ohjaamana yhdyskuntarakenteen laajentamista Pienen Neulamäen rakentamattomalle metsä-alueelle, joka toteutuessaan väistämättä tarkoittaa luontoarvojen menettämistä rakennettavilla alueilla.

Luontoarvojen säilyttäminen ja LUMO-ohjelman tavoitteet on nähty kuitenkin tärkeiksi lähtökohdiksi alueen suunnittelussa ja taustatietoja suunnittelualueen luonnonympäristöstä on tarkennettu kaavatyön aikana. Toisaalta on katsottu tärkeäksi tavoitella myös yhdyskuntarakenteen tehokkuutta ja taloudellisuutta. Asemakaavan toteuttaminen Pienen Neulamäen haastavaan maastoon tulee olemaan huomattavan suuri taloudellinen investointi kaupungille ja uuden kunnallistekniikan piiriin on järkevää osoittaa sen vastapainoksi mahdollisimman paljon uutta rakennusoikeutta. Tehokas yhdyskuntarakenne vähentää osaltaan painetta suunnitella rakentamista uusille koskemattomille luontoalueille.

Pieni Neulamäki II -kaavaratkaisussa on päädytty kompromissiin erilaisten tavoitteiden välillä. Kaavaratkaisussa luonnoltaan erityisen arvokkaat alueet ja uhanalaisten lajien esiintymät rajautuvat pääosin rakentamisen ulkopuolelle. Majurikadun päässä olevan korttelin 26 tontin 11 alle jää tuoretta keskiravinteista lehtoa ja korttelin 30 alle jää jonkin verran uhanalaista vartunutta havupuuvältaista tuoretta kangasta eli ns. kalliomännikköä sekä siihen liittyvää louhikkoa. Kumpikaan luontotyyppikohde ei ole asemakaavan myötä häviämässä kokonaan, vaan osa niistä on voitu säästää rakentamiselta.

Vanhan kalliomännikön alue on yleiskaavassa osoitettu SL-alueeksi. Asemakaavassa on poikettu vähän yleiskaavan osoittamasta aluerajauksesta lisäämällä kapea vyöhyke SL-aluetta osaksi korttelia 30 perustuen taloudellisiin lähtökohtiin ja yritystonttitarpeeseen. Kasvattamalla hieman tonttien syvyyttä parannetaan niiden toimivuutta yritystontteina. Yleiskaavassa osoitetaan kaupungin alueiden käytön pääpiirteet, joiden pohjalta alueen suunnittelua tarkennetaan asemakaavatasolla. Yleiskaavan ohjausvaikutus riippuu kulloisenkin yleiskaavan mittakaavasta ja ohjaustarkkuudesta, ja asemakaavalla on mahdollista tarkentaa yleiskaavalista ratkaisua. Huomioiden yleiskaavassa Pieneen Neulamäkeen osoitetut huomattavan laajat viheralueet, joita myös asemakaavaan on osoitettu, ei asemakaavaratkaisun voi katsoa uhkaavan erityisten luonnonarvojen säilymistä, vaikka kokonaisuutensa perustuvista syistä niitä paikallisesti jonkin verran menetetään.

Yritystonttien rakentamisesta ja yritystoiminnasta voi aiheutua erilaisia reunavaikutuksia luonnonsuojelualueelle ja lähivirkistysalueille. Haitat ovat suurimmillaan alueen rakentamisvaiheessa. Itse yritystoiminnan vaikutukset ovat rakentamisvaihetta vähäisemmät. Mahdollista roskien, lumen ja hiekoitushiekan kulkeutumista tontin ulkopuolelle tontin käyttäjästä johtuen on rajoitettu kaavassa seuraavalla yleismääräyksellä: "Jos tasatun tontinosan ja SL- tai

VL-alueen väliin jää kohti viheraluetta viettävä luiska, tulee luiskan yläreunan ja tasatun tontinosan rajapintaan rakentaa aita." Määrällisillä ja laadullisilla huleveden hallintaratkaisilla suojellaan kosteaa ja runsasravinteista lehtokuviota ja luonnonsuojelualuetta vesi- ja ravinnetasapainon muutoksilta. Kaavassa on määräys noudattaa hulevesien käsittelyssä alueelle laadittua hulevesiohjetta sekä sisällyttää rakennuslupa-asiakirjoihin hulevesien käsittelysuunnitelma, josta tulee pyytää tarvittavat viranomaislausunnot. Osalle mahdollisista vaikutuksista kuten lisääntyvälle melulle, pölylle tai valolle ei voida mitään. Ne ovat yleiskaavan mukaisia normaaleja yritys- ja teollisuusalueen vaikutuksia, joita ohjataan ja valvotaan myös erillisten lupaprosessien kautta.

Suunnittelualue sijaitsee Natura 2000 -alueen vieressä. Natura-alueen raja kulkee suurin piirtein vanhan ratapohjan kohdalla osaksi kaava-alueella. Natura-alueelle ei ole osoitettu sellaisia maankäytön muutoksia, jotka aiheuttaisivat suojelun perusteena olevien luonnonarvojen heikentymisen. Alue on osoitettu SL-alueeksi. Rakennettavat korttelit sijaitsevat noin 120–200 metrin etäisyydellä Natura-alueesta. Hulevesiohjeessa on kielletty yritysalueen hulevesien ohjaaminen Natura-alueen ja korttelin 30 välissä olevalle luonnonsuojelualueelle. ELY-keskus on asiaa kysyttäessä ilmoittanut, ettei erityiselle Natura-vaikutustenarvioinnille ole kaavassa tarvetta.

Suunnittelualueella on havaittu eri vuosina tehdyissä kartoituksissa liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikkoja. Liito-oravan keskeiset lisääntymis- ja levähdysalueet on osoitettu kaavassa VL/s-15-merkinnällä. s-15-määräys vaatii säilyttämään ja hoitamaan alueen puustoa niin, että liito-oravan elinolot säilyvät. Lisäksi liito-oravien elinpiiriä on havaittu olevan kaavassa luonnonsuojelualueeksi osoitetulla alueella. Rakentaminen väistämättä vähentää liito-oravan liikkumismahdollisuuksia alueella verrattuna nykytilanteeseen, jossa lähes koko alue on metsän peitossa. Asemakaavaratkaisu noudattaa yleiskaavan aluerakennetta, eikä näin estä yleiskaavassa osoitetun viherverkoston mukaisten tärkeimpien yhteyksien toteutumista. Asemakaavan kortteleiden väliin on osoitettu joitain kapeita viheryhteyksiä ja lisäksi yleismääräyksissä edellytetään monipuolisesta puustosta ja kasvillisuudesta muodostuvien metsiköiden eli ns. mikrometsiköiden istuttamista alueelle. Näillä keinoin osaltaan lisätään latvuspeittävyttä muuten paljon avointa asfalttipintaa sisältävän yritysalueen keskellä, ja tätä kautta parannetaan ekologisia yhteyksiä ja alueen viihtyisyyttä.

Lopuksi

Asemakaava toteuttaa kaupunginvaltuuston 20.5.2024 § 24 hyväksymää talouden tasapainotusohjelmaa, jossa yritystonttivarannon kasvattaminen mm. Pienessä Neulamäessä on nostettu keskeiseksi toimenpiteeksi kaupungin taloustilanteen parantamiseksi. Jos yritystonttitarve voitaisiin täyttää täydentämällä rakennettua ympäristöä, luonnonvaraisia alueita säästämällä, näin varmasti toimittaisiin. Kuopion kaupungilla on tällä hetkellä yritystonttivarantoa yhteensä noin 21 hehtaaria. Keskeisellä kaupunkialueella on vapaana vain noin 40 yritystonttia, ja nekin ovat pääsääntöisesti tarpeeseen nähden hyvin pieniä tai muuten käytännössä hankalasti hyödynnettäviä mm. hankalan muodon, maaperäolosuhteiden tai maastonmuotojen vuoksi. Uusien yritystonttien kaavoittamista tutkitaan myös olevan kaupunkirakenteen sisään. Uusia yritystontteja voidaan kaavoittaa kuitenkin vain yksittäin sinne tänne kaupunkia. Uudet alueluajennukset ovat välttämättömiä yritystonttivarannon kasvattamiseksi tuntuvasti ja näin kaupungin elinvoimasta huolehtimiseksi.

Yritysaluelaajennuksista aiheutuu suuret hiilipäästöt, mikä ei tietenkään edesauta kaupungin ilmastopolitiisten ja hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamista. Pienen Neulamäen alueen rakentamisesta ja käytöstä muodostuvia hiilipäästöjä ei saada kompensoitua kaava-alueella huolimatta kaavassa hyödynnetyistä ilmastovaikutusten hillintään tähtäävistä ratkaisuista. Suhteellisen lähellä keskustaa, asutuksen ja pääliikenneväylien läheisyydessä olevan alueen ottaminen yhdyskuntarakentamisen piiriin on kuitenkin ilmastovaikutuksiltaan ja liikenteen aiheuttamien pitkän aikavälin päästöjen kannalta viisainta.

Haminalahden Hovin osakaskunta 27.1.2025:

Pieni Neulamäki II asemaakaavan vaikutusalueella sijaitsee Haminalahden Hovin osakaskunnan (297-410-876) vesialueita: Pohjois-Kallavedellä Väärälahti ja alueen eteläpuolella Valkeinen (Valkealampi). Lammen pinta-ala on 19,3 hehtaaria.

Väärälahti on luonnonmuodoltaan ja sijainniltaan sellainen, että vesi vaihtuu siellä verrattain huonosti. Lahden syväne on lähes 40 metriä. Lisääntynyt hulevesikuormitus voi vaikuttaa haitallisesti veden laatuun ja syvänteen happitasapainoon.

Kuten kaavaselostuksessa todetaan, Valkeinen kuuluu Natura 2000-verkostoon ja on siten vesilain nojalla suojeltu kohde. Valkeinen on kirkasvetinen kalkkijärvi ja edustaa luontaisesti runsasravinteiset järvet -luontotyyppiä. Jo vähäinkin ravinnekuorman kasvu voi johtaa lammen selvään rehevöitymiseen. Nyt Pienen Neulamäen rakentamisen aiheuttama ympäristön lisääntyvä hulevesikuormitus uhkaa lammen säilymistä harvinaisena luontotyyppinä. Alueen kalliainen maaperä voi vaikuttaa yllättävästi hulevesien suunnitelmassa olevien vesien hallintaa. Lammen valuma-alue on 73 hehtaaria.

Kirkasvetisessä Valkealammessa on ollut havaittavissa veden sumentumista ja näkyvyyden heikkenemistä muutaman vuoden ajan.

Haminalahden Hovin osakaskunnan muistutus ehdotukseen:

- 1) Valkeisen valuma-alueella hulevesisuunnitelma tehdään niin, että lampeen ei johdeta yhtään näitä hulevesiä eikä tule hajakuormitusta.
- 2) Valkealamppeen on tehtävä vedenlaadun seurantasuunnitelma.
- 3) Väärälahden vedenlaatua ja syvänteen veden tilannetta seurattava säännöllisesti ja tehtävä tarvittavat toimenpiteet.
- 4) Näistä tutkimustuloksista on lähetettävä raportti osakaskunnalle.

Asemakaavoituksen vastine 27.2.2025:

1) Asemakaavalla on vaikutuksia Pienen Neulamäen vesitalouteen. Veden luontainen valuma muuttuu rakentamisen, läpäisemättömien pintojen lisääntymisen ja hulevesien käsittelyn myötä. Vesistövaikutusten minimoimiseksi on asemakaavatyön yhteydessä laadittu hulevesien hallintasuunnitelma (selostuksen liite 7) ja hulevesiohje (selostuksen liite 8), jota on noudatettava. Asemakaavan vesistövaikutukset kohdistuvat pääosin Pienen Neulamäen kaakkoispuolella olevaan Kuvelampeen, jonne pääosa kaava-alueen hulevesistä on suunniteltu johdettavan hulevesien käsittelyn kautta.

Asemakaavalla ei ole merkittävää vaikutusta Väärälahden eikä Valkeisen suuntaan. Pohjois-Kallan luontainen valuma-alue pienenee suunnitelmassa tilanteessa noin 8 ha. Valuma-alueen

maankäyttö tulee olemaan lähivirkistysaluetta ja luonnonsuojelualuetta. Hulevesiohjeessa on määrätty, että tonttien hulevesiä ei saa johtaa luonnonsuojelualueelle, mutta lähivirkistysalueita on suunniteltu hyödynnettävän osana hulevesien käsittelyä. Vartiokujan päässä olevien korttelin 30 tonttien 7 ja 8 hulevesistä osa johdetaan pl-16-vyöhykkeen kautta maastoon Väärälähdän valuma-alueelle. Kaavassa osoitetut tonttien ulkoreunassa olevat pl-16-alueenosat on tarkoitettu hulevesien viivyttämiseen ja käsittelyyn. Lisäksi kaava-alueen hulevesiä voi satunnaisesti purkautua Väärälähdän valuma-alueelle poikkeuksellisten sateiden varalle rakennettuja tulvareittejä pitkin, jotka sijaitsevat Vartiokujan ja Asevarikonttien päässä. Etäisyys kaava-alueen tonteista Väärälähteen on lyhimmilläänkin yli 300 metriä. Maastoon johdettu vesi valuu metsässä hiljalleen eteenpäin ja puhdistuu samalla luonnollisesti. Hulevesiä ei johdeta Valkeisen suuntaan. Valkeisen valuma-alueelle voi kulkeutua hulevesiä Pioneerinkadun etelän suuntaan viettävältä osuudelta, mutta vain satunnaisesti poikkeuksellisten sateiden aiheuttamana, millä ei ole käytännön merkitystä Valkeisen vedenlaatuun.

2) Valkealammen vedenlaatua on seurattu ja seurataan kaupungin pienvesien hoito- ja kunnostusohjelman yhteydessä, lampi on osaltaan myös ELY-keskuksen seurannassa.

3) Väärälähdestä seurantatiedot ovat vain vuodelta 1965. Uuteen kaupungin seurantaohjelmaan on lisätty lahtialueen seuranta syvännepisteestä.

4) Kootut vedenlaatutulokset julkaistaan pienvesien hoito- ja kunnostusohjelman yhteydessä. Yksittäiset seurantatiedot tulevat kaikille avoimeen ympäristöhallinnon avoimeen tietojärjestelmään. <https://www.syke.fi/fi/ymparistotieto>

Seurantasuunnitelma vuoteen 2028 on seuraava:

No	Lampialueet	Kesä ja talvi 2025	Kesä ja talvi 2026	Kesä ja talvi 2027	Kesä ja talvi 2028	Näyte-syvyydet [m]
23	Valkealampi, pohjoinen	x	x	x	x	1, 7 ja 14
24	Valkealampi, etelä		x		x	1, 6 ja 11
12	Väärälähti/Pohjois-Kallavesi	x		x		1, 15 ja 32

Yksityinen muistutus 27.1.2025:

Kaupunkirakennelautakunnan nähtäville asettaman asemakaavaehdotuksen vaikutusten arviointi ei ole ollut riittävän huolellista. Asemakaavaehdotuksen ilmasto- ja luonnon monimuotoisuusvaikutusten merkittävää ristiriitaa kaupunkistrategian ilmasto- ja resurssiviisaustavoitteisiin nähden ei ole tunnistettu, virkistyskäyttö- ja maisemavaikutuksia on vähätelty, eikä alueen kulttuurihistoriallista arvoa ole tunnistettu lainkaan. Sen sijaan yritystonttirakentamisesta oletettu taloudellinen hyöty ylikorostuu ja kertautuu vaikutusarvioinnissa.

1) Taloudellisten vaikutusten heikko todentaminen

Pieni Neulamäki II yritystonttialueen rakentamisen tarvetta perustellaan kaupungin talouden tasapainottamisella ja kaavan vaikutusarvioinnin mukaan ”elinvoimavaikutukset arvioidaan suuremmiksi kuin alueen toteuttamisesta syntyvät huomattavat kustannukset”. Hämmäntävästi kaava-aineisto ei kuitenkaan sisällä minkäänlaista laskelmaa siitä, millä aikavälillä tonttien louhimiseen ja kunnallistekniikkaan investoitavien yli 20 miljoonan euron arvioidaan palautuvan kaupungin kassaan tontin vuokrina ja verotuloina. Kuntalaisena tällainen taloussuunnittelu ei herätä luottamusta. Kun poikkeuksellisen hankalasti rakennettavaan maastoon suunnitellaan rakennettavaksi tontteja hyvin suurin kustannuksin ja päästöin, on todellakin syytä pystyä osoittamaan investoinnin kannattavuus.

2) Vaikutusarvion vääristymät

Kaavan vaikutusarviot ovat osin hyvin kyseenalaisia. Tavoiteltuihin positiivisiin talousvaikutuksiin perustuen vaikutusten on arvioitu olevan ”pitkäaikaisia myönteisiä” muun muassa kaupunkistrategian hyvinvoiva ja yhteisöllinen -päämäärän sekä ihmis- ja lapsivaikutusten osalta. Näin siitä huolimatta, että kaava heikentäisi kuopiolaisten hyvinvoinnin edellytyksiä aiheuttamalla peruuttamattomia ilmasto- ja luontokatovaikutuksia, hävittämällä elinympäristöä sekä vapaa-ajan virkistysmahdollisuuksia. Huolimatta siitä, että yli 2600 allekirjoittajaa on vedonnut päättäjiin alueen metsien säästämisen puolesta.

Erityisen ongelmallista vaikutusten arvioinnissa on se, ettei väistämättömiä ja mahdollisia vaikutuksia ole eritelty. Kaavan toteuttamisesta aiheutuvat ilmasto- ja monimuotoisuusvaikutukset ovat vääjäämättömiä. Kun metsän puut, kasvillisuus ja elävä maaperä hävitetään, on hiiltä sitova metsälajien ekosysteemi peruuttamattomasti poissa. Kun maaston kallio- muodot louhitaan ja tasoitetaan, muuttuu veden valunta alueella, mikä olennaisesti vaikuttaa myös rakentamatta jätettyyn luonnon ympäristöön.

Mutta kun hankalaan vuoristomaastoon on kalliilla saatu aikaiseksi tasainen yritystonttien alue viemäri- vesi- ja lämpöverkon liitännöineen ja odotetaan investoinnin tuottavan kaupungille taloudellista voittoa tontinvuokrina ja verotuloina, tämä ei ole varmaa, vaan mahdollinen vaikutus.

3) Ilmastotavoitteiden vastaisuus ja kompensaation puute

Aineiston perusteella metsän häviämisestä ja tonttien maanrakentamisen päästöistä aiheutuvat ilmastovaikutukset ovat poikkeuksellisen suuret, eikä niille ole esitetty kompensatiota, vaikka Kuopion ilmasto- ja resurssiviisausohjelman mukaan maankäytön suunnittelulla ja kaavoituksella ”tehdään määrätietoisia toimia päästöjen vähentämiseksi”. Kaava-aineiston pohjalta kuntapäättäjä ei pysty ilman huomattavaa perehtyneisyyttä arvioimaan kaavan ilmastovaikutuksia suhteessa kaupungin ilmastopäästöjen kokonaismäärään ja päästöjen vähentämistavoitteeseen. Laskennan kuvauksesta ei myöskään käy ilmi, onko laskemissa mukana alueen maankäytön muutoksen aiheuttama hiilinielun hupeneminen kumulatiivisesti, vaiko vain kertaluonteisena hiilivaraston muutoksen? Jos kaava toteutetaan, Kuopion on kyettävä jotenkin kompensoimaan ja sitomaan nämä päästöt, mutta miten?

Kuopio tavoittelee strategiansa mukaan vuoteen 2030 mennessä hiilineutraaliutta, eli tilannetta jossa kaupungin toiminta tuottaa kasvihuonekaasupäästöjä ilmakehään vain sen verran kuin se pystyy niitä ilmakehästä sitomaan. Nykyistä kokonaispäästömäärää on kyettävä pienentämään vielä noin kaksi kolmannesta, mutta vähennystahti on hiipunut. Pienen Neulamäen kaavoituksen kaltaisilla ratkaisuilla viedään Kuopiota kauemmas kriittisen ja

kiireellisen tavoitteen saavuttamisesta sekä lisäämällä päästötaakkaa että vähentämällä metsäpinta-alaa. Kuopiossa, kuten Suomessa yleisesti, hiilineutraaliustavoite on laskettu mahdolliseksi nimenomaan metsien hiilinieluun tukeutuen. Kuitenkin myös Kuopiossa metsien hiilinielu on seurantatietojen (Kuopion CO₂ –raportti 2024, Sitowice) mukaan pienentynyt huomattavasti.

4) LUMO –tavoitteiden vastaisuus

Vaikka selostuksen mukaan kaavaehdotuksessa on huomioitu alueen luontoarvoja, tonttisuunnitelmaa ei ole pystytty muovaamaan siten, ettei uhanalaisia luontotyyppisiä ja uhanalaisten lajien elinympäristöjä menetettäisi. Selostuksessa tosin lukee, että ”asemakaava ei heikennä yleiskaavassa osoitetun viherverkoston toimintaa, vaan monimuotoisuudeltaan tai lajistoltaan arvokkaimmat alueet jätetään rauhaan”. Mutta rauhaan jätetyt noro ja sitä ympäröivä runsasravinteisten lehtojen ja lehtokorven kokonaisuus onkin metsälain nojalla välttämättä suojeltava, samoin kuin EU:n luontodirektiivin nojalla liito-oravan havaitut elinympäristöt. Ne ovat lakien edellyttämä luontominimi, joka on jätettävä.

Kymmeneen vuotta sitten laaditun osayleiskaavan ajoista ymmärrys luonnon monimuotoisuuden merkityksestä ja tieto sen hälyttävästä vähenemisestä on olennaisesti lisääntynyt. Kuopio onkin omassa LUMO-ohjelmassaan asettanut yhdeksi päätavoitteeksi uhanalaisten luontotyyppien ja lajien säilymisen ja niiden tilan paranemiseen. Siis ei vain lakisääteisesti suojeltavien, vaan kaikkien uhanalaisiksi tiedettyjen. Lisäksi ohjelmassa painotetaan Kuopion erityisvastuuta lehtojen ja lehtolajien suojelusta, sijoittuahan Kuopioon suuri osa Pohjois-Savon lehtokeskuksesta. Kaavaehdotuksessa yritystonttien alle hävitettäisiin kuitenkin merkittävä osa tuoretta lehtoa sekä varttunutta tuoretta kangasmetsää, jotka ovat uhanalaisia, vaarantuneiksi luokiteltuja metsätyyppejä. Mäntykankaan mukana katoaisi myös muinaisranta kivikko ja iso siirtolohkare alueen länsilaidalla. Myös ainakin kaksi kaupungin omassa luontokartoituksessa vastaan tullutta uhanalaisten lajien kasvupaikkaa olisi jäämässä rakentamisen alle LUMO –ohjelman tavoitteen vastaisesti.

5) Virkistysarvojen merkitys

Pienen Neulamäen alueen virkistyksestä arvoa ja suunnitellun rakentamisen vaikutusta siihen ei ole ymmärretty. Alue on yhdessä Pohjois-Kallaveden Väärälahden ja Pilpanlahden sopukoiden ja järveen pistävien vuoristoisten Hukanniemen ja Salonsaaren niemimaiden kanssa kuopiolaisen luontovirkistykseen näkökulmasta poikkeuksellinen aarre – rauhallinen ja valosaasteeton retkikohde, erämaan tuntua kaupungin sydämessä. Tämän levon tyyssijan kaava toteutuessaan muuttaa lopullisesti, sillä yritystontit ja -toiminta muuttaa maiseman ja äänimaiseman.

Kaavaselostuksessa puhutaan ikään kuin alue metsän keskellä olisi poissa silmistä, eikä rakentamisen haitoilla, yritystoiminnasta aiheutuvilla ympäristövaikutuksilla (valo, melu, pöly ja muut saasteet) ja teollisuusalueen muuttamalla maisemalla siksi olisi lainkaan haitan kärsijää tai kokijaa. Ulkoilijoiden lisäksi laajan rauhallisen luonnonalueen rikkoontumisesta kärsivät kuitenkin kaikki näiden metsien muunlaiset asukkaat.

Selostuksessa kerrotaan, että ”kaava-alueelle ja Pieneen Neulamäkeen jää alueita vapaa-ajan ulkoiluun ja virkistäytymiseen”. Luonnon kannalta tonttien väliin jäävät metsäkaistaleet eivät ole merkityksettömiä, mutta kukaan ei kai tosissaan ajattele, että yritystonttien väli-maasto olisi houkuttelevaa vapaa-ajanviettoaluetta. Tutkimukset kertovat kyllä hyvin

selvästi, että virkistysarvo ja luonnon tuottamat hyvinvointihyödyt ovat riippuvaisia luontoympäristön laadusta. On myös vähintäänkin harhaanjohtavaa vedota käsillä olevan kaava-alueen ulkopuolella säilyviin virkistysmahdollisuuksiin, kun osayleiskaavassa huomattavan laaja osa Pientä Neulamäkeä on varattu yritysalueeksi.

6) Kaavalla ei ole vaikutusta kulttuuriperintöön?

Näin todettiin asemakaavan vaikutusten ennakoarvioinnissa. Kaavan vaikutuksissa onkin lähes täysin jätetty huomiotta maisemalliset vaikutukset kulttuurihistoriallisesti merkittävään ympäristöön ja se kulttuuriperintö, jota Haminalahden alueen maisemat kantavat. Eihän Kulttuurihistoriallinen museokaan lausunnossaan nähnyt huomautettavaa rakennettuun ympäristöön ja arkeologiseen kulttuuriperintöön kohdistuvien vaikutusten osalta.

Tässä vähän ymmärrystä kulttuurihistoriasta:

Suomalaisen maisemamaalauksen uranuurtajat, von Wrightin veljekset, maalasivat 1800-luvun lopulla kansallisaatteelle merkityksellistä ”suomalaista ihannemaisemaa” kotiseudullaan Haminalahdella, sitä reunustavien suurten niemien jylhissä maisemissa. Veljesten koti, Haminalahden kartano, sijaitsee linnuntietä vain kahden kilometrin päässä Pienen Neulamäen asemakaavamuutosalueelta.

Yksi tunnetuimmista suomalaisista maisemamaalauksista, Ferdinand von Wrightin ”Maisema Haminalahdelta” (Kansallisgallerian kokoelmat), jota Zacharias Topelius nimitti ”maamme laulun uudeksi säkeistösi”, on maalattu Pienen Neulamäen länsipuolella, välittömästi Väärälahden toisella puolella sijaitsevalla Hukanniemen Haminavuorella. Kääntämällä katsetta 90 astetta itään, tuolta samalta mäeltä näkee pohjoisen Salonsaaren huippujen sijaan Pienen Neulamäen metsäaluetta.

Suomalaisen matkailun alkuaikoina Von Wrightien innoittamat jälkipolvet ihastelivat Kuopion ja Haminalahden luontoa seuraavasti (Matkailulehti no 4, 1.9.1917): *”Haminalahti sijaitsee sen niemimaan tyvässä, jonka pohjoisimpaan kärkeen Kuopion kaupunki on rakennettu Puijon eteläiselle rinteelle. Tällä niemimaalla kohoaa vuori toisensa perään avaruuteen niin korkealle kuin ylimalkaan Suomen vuoret jaksavat nousta. Pohjoisimpana on Puijo; sitä seuraa Neulamäki ja lähellä Haminalahtea törröttää Vannunvuori. Kaikkien rinteet ovat jylhien metsien peitossa, jossa outo helposti eksyy, jossa voi tavata sekä rotkoja, soita, syviä laaksoja että mustia järviä kankaanpadoissa.”*

Haminavuori ja merkittävä osa Hukanniemestä on suojeltu Natura-alueena vuonna 1996. Suojeluperusteissa erämaiseksi luonnehditun alueen ymmärrettiin omaavan huomattavia maisemallisia ja virkistyskäyttöön liittyviä arvoja. Myös sen kulttuurihistoriallinen merkitys osana valtakunnallisesti merkittävää kulttuurimaisemakokonaisuutta tunnettiin.

Kaavaratkaisusta vastaavien päättäjien onkin kaiken edellä mainitun lisäksi syytä ymmärtää, että louhimalla sata vuotta sitten elävästi kuvattuun vuoristomaisemaan tasaisia teollisuustontteja Haminavuoren puoleiselle mäen laidalle menetetään peruuttamattomasti tämä kulttuurihistoriallisesti arvokas maisemakokonaisuus.

7) Ratkaisu: Resurssiviisas kiertotalous koskemaan myös yritystontteja

Saavuttaakseen ilmasto ja luontotavoitteensa Kuopion on muutettava merkittävästi maankäyttöstrategiaansa ja toteutettava yritystonttienkin osalta kiertotaloutta. Ei ole mahdollista

yhtä aikaa merkittävästi vähentää ilmastovaikutuksia ja ottaa jatkuvasti käyttöön yhä uusia metsäalueita.

Ymmärrettävästi kokonaan uuden yritysalueen rakentaminen tuntuu helpommalta ratkaisulta, kuin olemassa olevien yritysalueiden käyttöasteen kartoitus ja tehostaminen. Yritystonttien rakentaminen metsään ei kuitenkaan ole tätä päivää, se ei ole kierto- vaan lineaaritaloutta ja luontopääoman hukkaamista, johon meillä ei ole varaa.

Pienen Neulamäen asemakaavaehdotusta ja osayleiskaavaa on pystyttävä tarkastelemaan uudelleen, jotta Kuopio ei yhdyskuntakehityksessä jää jälkeen Joensuun, Jyväskylän ja Lahden osoittamista kestävyysloikoista.

Epilogi:

Pienen Neulamäen kaavaratkaisua miettiessä kannustan tutustumaan tuohon Ferdinand von Wrightin [maalaukseen](#), joka aikanaan herätteli sisäsuomalaisen järvi- ja metsäluonnon kauneuteen ja ihmisen ja luonnon yhteen kuulumisen ajatukseen.

Voisiko Kuopio herätä vahvuksiinsa luontokaupunkina?

Asemakaavoituksen vastine 27.2.2025:

1) Taloudellisten vaikutusten heikko todentaminen

Asemakaavan toteuttamisen kustannukset ovat huomattavan suuret johtuen luonnonvaraiselle ja maastonmuodoiltaan haastavalle alueelle rakentamisesta. Kunnan elinvoima rakentuu kuitenkin pitkälle juuri toimivasta kaavoituksesta ja vireästä elinkeinotoiminnasta. Yhteistyössä kaupungin yrityspalveluiden ja tonttipalveluiden kanssa on tarkemmin selvitetty yritysalueen elinkeinovaikutuksia, jotta voidaan varmistua hankkeen kannattavuudesta. Pienen Neulamäen yritysalueen noin 16 hehtaarin laajennukselle on laskettavissa maanvuokratuottoja 40 vuoden aikana 20–25 miljoonaa euroa nykyrahaksi muutettuna. Kunnallisverona kaupungille palautuisi 40 vuoden aikana 6 000 000 € – 12 000 000 € riippuen työntekijämäärästä alueella. Laskennallisten arvojen lisäksi kaavoitettavalla yritysalueella on muitakin positiivisia taloudellisia vaikutuksia paikallisesti ja koko kaupungin mittakaavassa, lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. Asemakaavaselostuksen taloudellisten vaikutusten arviointia on tarkennettu tehdyn tarkastelun pohjalta.

2) Vaikutusarvion vääristymät

Päätöksenteon liitteenä oleva vaikutusten ennakoarviointilomake tiivistetty kokonaisarviointi asemakaavan vaikutuksista. Vakiomuotoisessa lomakkeessa käytetty luokittelu merkittäviiin ja pitkäaikaisiin myönteisiin tai kielteisiin, lyhytaikaisiin myönteisiin tai kielteisiin sekä neutraaleihin vaikutuksiin (++ , + , 0 , - , --) ei anna kovin täsmällistä kuvaa asemakaavan moninaisia ja keskenään ristiriitaisiakin vaikutuksia. Paremman kuvan kaavan vaikutuksista saa kaavaselostuksesta, jossa vaikutuksia on kuvattu laajemmin.

Kuntien kasvun ja elinvoiman edistämässä usein korostuu kunnantalouden, yritysten toimintaympäristön, työpaikkojen ja palveluiden merkitys ihmisten hyvinvoinnille, vaikka hyvinvointiin tietysti vaikuttavat tavalla tai toisella kaikki muutkin tekijät kuten ilmaston ja luonnonympäristön tila ja elinympäristön terveellisyys, turvallisuus ja viihtyisyys.

Asemakaavan vaikutusten arviointi tehdään ympäristöministeriön ohjeistuksen sekä kaupungin yhtenäisten käytäntöjen mukaisesti. Erittelyä ei tehdä erikseen väistämättömiin ja

mahdollisiin. Asemakaavan vaikutukset ovat hyvin monenlaisia ja niihin vaikuttaa myös kaavaratkaisusta riippumattomia tekijöitä, joita voi olla vaikea ennakoida. Osa vaikutuksista tahtuu välittömästi. Esimerkiksi kun aluetta lähdetään rakentamaan ei luonto- ja ilmastovaiikutuksilta voi välttyä. Suurin osa vaikutuksista muodostuu pidemmän ajan kuluessa esimerkiksi tonttien vuokraamisena, työpaikkojen lisääntymisenä, kaupungin kasvuna. Asemakaavan arvo perustuu ensi sijassa hyötyihin, joita kaavan toteutumisen arvioidaan pitkällä aikavälillä tuovan. Muistutuksen johdosta kaavaselostukseen on lisätty tarkemmat arviot kaavan taloudellisista vaikutuksista. Vaikutusarviointia on tarkasteltu ja varmistettu myös, että vaikutukset ihmisten hyvinvoinnille on huomioitu monipuolisesti.

3) Ilmastotavoitteiden vastaisuus ja kompensaation puute

Uusien alueiden rakentamisella on ilmastovaikutuksia. Hiilitasapainon muutoksiin on pyritty pääsemään kiinni kaavatyössä käytetyllä Asemakaavojen vähähiilisuuden arviointimenetelmällä eli AVA-laskurilla (nyk. Planect), jossa mukana ovat kaikki maankäytön suunnittelun kannalta keskeiset ilmastomuutoksen hillintään liittyvät vaikutukset. Laskelma tuottaa arvion kaavan myötä alueen elinkaaren aikana syntyvästä hiilijalanjäljestä (ilmastopäästöt) ja hiilikädenjäljestä (ilmastohyödyt). Laskelmaan sisältyy maaperän ja kasvillisuuden hiilivarastojen kehitys 50 vuoden ajanjaksolla. Laskuri on vasta otettu asemakaavoituksessa käyttöön, mutta tarkoitus on jatkaa sen hyödyntämistä, kehittää osaamista sekä kerätä vertailuaineistoa eri kaavatoissa syntyvistä päästöistä.

Pienen Neulamäen yritysalueen laajennuksen ilmastovaikutukset ovat haasteellisia kaupungin hiilineutraalisuustavoitteen näkökulmasta. Kaavaratkaisu on kuitenkin yleiskaavan mukainen ja kehittää yhdyskuntarakennetta keskeisellä kaupunkialueella. Kaavan toteutuminen lisää eittämättä painetta kasvattaa hiilinieluja ja pienentää päästöjä muilla alueilla ja toimenpiteillä.

4) LUMO-tavoitteiden vastaisuus

Luontoarvojen säilyttäminen ja LUMO-ohjelman tavoitteet on nähty tärkeinä tavoitteina alueen suunnittelulle ja tietoja suunnittelualueen luonnonympäristöstä on tarkennettu kaavatyön aikana. Toisaalta kaavassa on ollut tärkeää tavoitella myös kustannustehokkuutta. Asemakaavan toteuttaminen Pienen Neulamäen haastavaan maastoon tulee olemaan huomattavan suuri taloudellinen investointi kaupungille ja uuden kunnallistekniikan piiriin on järkevää osoittaa sen vastapainoksi mahdollisimman paljon uutta rakennusoikeutta. Tiivis yhdyskuntarakenne vähentää osaltaan painetta suunnitella rakentamista muille koskemattomille luontoalueille. Taloudellisten näkökulmien tärkeyttä korostaa kaupunginvaltuuston 20.5.2024 § 24 hyväksymä talouden tasapainotusohjelma, jossa huomattavat panostukset yritystonttivarannon kasvattamiseen mm. Pienessä Neulamäessä on nostettu keskeiseksi toimenpiteeksi kaupungin taloustilanteen parantamiseksi.

LUMO-ohjelmaan ja moniin muihin kaupungin tavoiteohjelmiin kirjattuja päämääriä ei ole aina mahdollista täysin saavuttaa. Pieni Neulamäki II -kaavaratkaisussakin on jouduttu arvioimaan eri näkökulmia ja päädytty niiden suhteen parhaaksi katsottuun kompromissiin. Kaavaratkaisussa luonnoltaan erityisen arvokkaat alueet ja lajihavainnot rajautuvat pääosin rakentamisen ulkopuolelle. Majurikadun päässä olevan korttelin 26 tontin 11 alle jää tuoretta keskivinteistä lehtoa ja korttelin 30 alle jää jonkin verran uhanalaista varttunutta havupuuvältaista tuoretta kangasta eli ns. kalliomännikköä sekä siihen liittyvää louhikkoa. Kumpikaan

luontotyyppikohde ei ole asemakaavan myötä häviämässä kokonaan vaan osa niistä on voitu säästää rakentamiselta.

5) Virkistysarvojen merkitys

Vaikka virkistysmahdollisuudet säilyvät kaavassa osoitetuilla viheralueilla, heikentää yritysalueen toteutuminen Pienen Neulamäen luonnonrauhaan perustuvaa virkistysarvoa. Yritysalueen toiminnot tulevat muuttamaan lähimaisemia ja lisäämään esimerkiksi valoa ja melua lähellä yritystontteja. Haitat ovat suurimmillaan alueen rakentamisvaiheessa. Kortteleiden 26 ja 28 väliin on jätetty kapea VL-kaistale erityisesti alueen luontoarvojen eli uhanalaisten luontotyyppien ja lahokaviosammaleesiintymän vuoksi. Sinänsä virkistysarvojen kannalta viheryhteyttä ei katsottu välttämättömäksi. Kaavassa olevilla kapeilla viheralueilla on se merkitys virkistäytymiseen, että ne mahdollistavat pääsyn laajemmille metsäalueille Pienen Neulamäen katualueilta.

Pienen Neulamäen osayleiskaavassa on osoitettu virkistykseen käytettävät alueet sekä rakentamisen alueet. Asemakaava noudattaa yleiskaavaa eikä vie virkistykselle varattuja alueita. Yleiskaavan mukaisten työpaikka-alueiden toteutuessa Pienen Neulamäen houkuttelevuus ulkoilalueena voi heikentyä. Toistaiseksi vasta osa yleiskaavan mukaisista maankäytön muutoksista on toteutunut. Tällä asemakaavalla ei ole vaikutusta kaava-alueen ulkopuolisten viheralueiden säilymiseen.

Yleiskaavoituksen työohjelmaan on otettu tänä vuonna mukaan Pienen Neulamäen osayleiskaavan tarkistus. Tavoitteena on tutkia laajemmin, onko yleiskaavaratkaisua mahdollista muuttaa toisaalta yhdyskuntarakenteen kannalta eheämmäksi ja toisaalta jättää isompia alueita luonnontilaisiksi. Tavoiteaikataulun mukaan yleiskaavatyö on alkamassa vuoden 2025 lopussa. Kaupunkilaisilla ja muilla osallisilla on mahdollisuus osallistua Pienen Neulamäen alueen suurien linjojen suunnitteluun.

6) Kaavalla ei ole vaikutusta kulttuuriperintöön?

Museoviraston valtakunnallisesti arvokkaiden rakennettujen kulttuuriympäristöjen (RKY) inventoinnissa osoitettu Haminalahden kulttuuriympäristön aluerajaus sekä maakuntakaavassa osoitettu maakunnallisesti arvokas Haminalahden maisema-alueen rajaus sijoittuvat noin kilometrin päähän kaava-alueesta. Etäisyyttä arvokkaan kulttuuriympäristön ytimessä olevaan Haminalahden kartanoalueeseen on noin kaksi kilometriä. Haminalahden maisemilla on erityistä kulttuurihistoriallista arvoa ja identiteettimerkitystä Haminalahden kartanossa syntyneiden von Wrightin veljesten taiteen kautta. Asemakaavalla ei arvioida olevan vaikutusta etäällä sijaitsevaan ja Hukanniemen selänteen taakse jäävään kartanomaisemaan.

Pienen Neulamäen länsipuolella oleva Hukanniemen Haminavuori sijaitsee maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen reunalla. Maisemavaikutuksia on tutkittu yleiskaavavaiheessa tehtyjen maisema-analyyysien sekä asemakaavavaiheessa tehtyjen 3D-mallinnusten kautta.

On mahdollista, että Pienen Neulamäen yritysalueen laajennus tulee olemaan havaittavissa korkeammalta Haminavuorelta huolimatta yritysalueen ympäröivän puuston suojasta. Mahdolliset maisemavaikutukset eivät ole merkittäviä ja ovat yleiskaavan mukaisia. Asemakaavan selostusta on täydennetty lisäämällä maisemavaikutusten arviointi.

7) Ratkaisu: Resurssiviisas kiertotalous koskemaan myös yritystontteja

Tällä hetkellä Kuopion kaupungilla on yritystonttivarantoa yhteensä vain noin 21 hehtaaria. Keskeisellä kaupunkialueella on tällä hetkellä vapaana noin 40 yritystonttia, mutta ne ovat pääsääntöisesti tarpeeseen nähden hyvin pieniä tai muuten käytännössä hankalasti hyödynnettäviä mm. hankalan muodon, maaperäolosuhteiden tai maastonmuotojen vuoksi. Uusien yritystonttien kaavoittamista tutkitaan myös olevan kaupunkirakenteen sisään. Muun muassa käynnissä olevassa runkolinjaston varren täydentämiskäytännön selvityksessä kartoitetaan uusia asumiseen ja yrityskäyttöön soveltuvia täydennysrakentamisen paikkoja. Uusia yritystontteja voidaan kaavoittaa täydentämällä kuitenkin vain yksittäin sinne tänne kaupunkia. Yritystonttivarannon kasvattamiseksi tuntuvasti ja monipuolisesti ovat uudet aluelaajennukset välttämättömiä.

Kuopion kaupunki tarvitsee erilaisia yritystontteja erilaisilla sijainneilla. Tällä hetkellä kysyntää on erityisesti suurille tonteille, joita ei käytännössä ole mahdollista löytää kaupunkirakenteen sisältä, vaan ne edellyttävät uusien alueiden kaavoittamista. Eri alueita ollaan kehittämässä erilaisiin tarpeisiin. Esimerkiksi Pieneen Neulamäkeen tavoitellaan monipuolisia keskisuuria tontteja, Sorsasaloon ja Hepomäkeen suurempia tontteja. Hepomäkeen tutkitaan lisäksi ympäristöhäiriötä aiheuttavaa teollisuutta ja tontteja kiertotaloushankkeille.

Kestävä kaupunkikehitys on Kuopiolle tärkeä arvo. Kaupungin toimintatapoja kehitetään aktiivisesti ottamaan huomioon nykypäivän haasteet. Myös muiden kaupunkien esimerkkejä seurataan ja pyritään kehittämään omaa toimintaa paremmaksi.

Yksityinen muistutus 27.1.2025:

Henkilötiedot poistettu – – tämä on kirjoittamani muistutus liittyen Pieni Neulamäki II- hankkeeseen, Pienen Neulamäen metsään ja seikkoihin, jotka eivät kenties vielä ole tulleet tietoonne.

Olen itse varttunut syntymästäni aikuisuuteen saakka Pienen Neulamäen läheisyydessä. Pieneistä lähtien olen oppinut sen, että nämä metsät ovat olleet täällä kauan ennen minua tai sinua, ja että ne seisovat korkeina vielä kauan meidän lähtömmme jälkeen. Kun olemme sääntäillät velvollisuuksiemme ja kiireidemme perässä sinne tänne, paikkakunnalta toiselle ja taas takaisin, vuodesta toiseen, niin kaiken sen ajan ovat juuri nämä puut seisseet paikallaan, eläen omaa elämäänsä niille kuuluvassa elinympäristössään. Ne eivät ole mitä tahansa puita, mitä tahansa metsää ja sen eliöitä, vaan näitä yksilöitä emme löydä mistään muualta. Jos vieraillet Pienen Neulamäen metsässä, voit kokea sen itse. Vasta sitten realisoituu tajuntaan merkitys siitä, että tämä kuusi tästä olisi poissa, tuo saniaislehto tuosta ikuisesti poissa. Emme me siis voi tulla, piittaamatta siitä rauhasta, joka niiden elämässä vallitsee, ja päättää niiden elämän lopusta. Nuoresta iästäni huolimatta, jos jotain olen ymmärtänyt elämästä niin sen, että meillä on oltava kunnioitusta, tiettyä nöyryyttä meitä ympäröivää elämää kohtaan. On kyettävä katsomaan omaa ihmisyyttämme hieman laajemmalle ja otettava suojeluksemme niitä lajeja ja alueita, jotka eivät itse pysty päättämään omasta kohtalostaan. Voisivatko jotkin asiat vielä olla meille ihmisille niin pyhiä, että niihin ei kajottaisi?

Nyt onkin katsottava hieman kauemmas ja muistettava, mitä Kuopion luonto on meille ja esivanhemmillemme antanut ja mahdollistanut vuosikymmenten ja vuosisatojen saatossa. Uskon, että monella meistä löytyy tarinoita siihen liittyen. Omat isovanhempani elivät ja saivat elantonsa Pilpan seudulla, pitkälti suoraan luonnosta. Sen myötä sain itsekin oppia lähiseutujen, mm. Pienen Neulamäen polut ja parhaat marja- ja sienipaikat, sekä kokea luonnon joka

päivä tarjoilemat ihmeet. Ja puolestaan hetki sitten, koronan levitessä, lähiluonnon merkitys jaksamisen kannalta konkretisoitui taas monelle äärimmäisen tärkeänä henkireikänä. Tuo ajanjakso oli itselleni tähänastisen elämäni rankin: maailma sulkeutui, maisteriopintoni Aalto-yliopistossa siirtyivät etäyhteyksiin ja pikkuhiljaa elämään laskeutui harmaa, raskas varjo. Samaan aikaan siskoni teki kuolemaa ja minusta tuntui, että kaikki se voima, jonka avulla tätä elämää jaksaisi kamppailla eteenpäin, hiipui pois. Synkimpinä hetkinä, kun toivo tulevaisuudesta oli kadonnut, juuri Pienen Neulamäen metsä oli se taho, joka otti minut vastaan sellaisenaan, kaiken tuskani ja toivottomuuteni kanssa, kannatellen minua silloin, kun minulla ei enää ollut voimia turvata edes läheisiini. Tämä on ehkä yksittäinen tarina teille, mutta kerron sen tuodakseni tietoonne esimerkin siitä, millaisia elämää mullistavia vaikutuksia tällaisilla asioilla ja metsällä todella on. Jaan nämä kokemukset tietoonne haavoittuvaisessa asemassa ja toivon, että ne ovat turvassa teidän tahollanne. Samalla koen, että jaan ne tällaisena hetkenä pakon edessä: tämä metsä on pelastanut minut, joten olen sille vähintäänkin puolustuspuheenvuoron velkaa. Henkinen pahoinvointi ja erilaiset mielenterveyden haasteet eivät ole tulevaisuudessa – etenkin nuorten keskuudessa – vähentymään päin, ja lähiluonnon merkitys hyvinvoinnin edellytyksenä kasvaa. Tiedän, etten ole edellä kuvailemani kokemuksen kanssa yksin. Siksi vetoankin nyt teihin päättäjinä: antakaa tälle metsälle tulevaisuudessakin mahdollisuus toimia tahona, johon kuopiolaiset voivat turvata yhä epävarmempina maailmanaikoina.

Minulle on aina ollut selvää, että asetun Helsingissä suoritettujen opintojeni jälkeen takaisin Kuopioon asumaan. Se, miksi Kuopio vetää minua yhä kiistatta puoleensa, on juurikin Kuopion ja Pienen Neulamäen seudun erityislaatuinen, monin paikoin hyvin luonnontilainen ja jylhä lähiluonto, jollaista ei esimerkiksi pääkaupunkiseudulta tahdo enää tavoittaa. Samaa olen kuullut lukemattomista muista suista, ja sama seikka tuntuu jääneen tänne muualta kutsumieni ystävien mieleen päällimmäiseksi – ihmetys siitä, että näin upeaa luontoa löytyy näin läheltä kaupunkia. Jos näitä metsiä pala palalta hakataan ja näitä kallioita louhitaan, niin mikä meitä ja tulevia jälkipolviamme täällä enää odottaa?

Uskaltaisin kuitenkin väittää, että kuopiolaisina meitä yhdistää kokemus siitä, että metsä on arjen pyöryksen keskellä korvaamaton levon ja elpymisen lähde. Samalla se tarjoaa niitä arvokkaita, ajoittain harvinaisiakin hetkiä, jolloin pääsemme kokemaan elämän merkityksellisyyttä. Mikä lahja ja ihme on saada elää tällaisen luonnon ympäröimänä! Vetoankin teihin nyt päättäjinä laittamaan jäitä hattuun. Tämä tie ei pitkällä tähtäimellä vie Kuopiota kohti kehitystä taikka edistyksellistä huomista, jossa Kuopio houkuttelee nuoria jäämään tai palaamaan kaukaakin. Vielä on aikaa kääntää kelkka, osoittaa monen meistä juurille ja synnyinseuduille niiden ansaitsemaa kunnioitusta ja antaa Pienen Neulamäen metsälle arvoisensa tulevaisuus.

Lopuksi: kuvitelkaa, miltä Pienen Neulamäen metsässä näyttäisi vaikkapa sadan, tai parinsadan vuoden kuluttua, jos metsä on saanut jatkaa rauhassa hiljaista eloaan, vanhentua ja muuttua yhä luonnontilaisemmaksi. Silloin sinä tai minä emme enää ole täällä, mutta jälkipolvemme – tulevaisuuden ylpeät kuopiolaiset – samoilisivat metsässä ympärilleen katsellen ja ihmetellen, ehkäpä heittäen ajatuksissaan ilmoille kiitoksen siitä, että nämä metsät säilytettiin, vaikka niin paljon ehtikin tuhoutua.

Asemakaavoituksen vastine 27.2.2025:

Pienessä Neulamäessä on luonnoltaan erityisen arvokkaita alueita ja alue muodostaa myös tärkeän virkistysalueen. Asemakaavassa osoitettu yritysalueen laajentaminen

rakentamattomalle alueelle heikentää väistämättä luonnonympäristön arvoja ja virkistysarvoja, vaikka kaavaratkaisussa arvokkaimmat luontokohteet onkin jätetty rakentamisen ulkopuolelle.

Lähiluonnolla on kiistatta merkitystä ihmisten hyvinvoinnille, ja monipuoliset luontokohteet ovat osa kaupungin vetovoimaa. Asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen ja kaupungin vetovoiman ylläpito vaatii kuitenkin monien muidenkin tarpeiden huomioimista ja sovittamista yhteen asemakaavassa.

Pieni Neulamäki II -asemakaavassa on tutkittu ensi sijassa uusien yritystonttien sijoittamista Pieneen Neulamäkeen alueella voimassa olevan yleiskaavan mukaisesti. Asemakaavan tavoitteena on kasvattaa kaupungin yritystonttivarantoa ja kilpailukykyä ja edistää näin myös talouden tasapainon saavuttamista kaupunginvaltuuston 20.5.2024 §24 hyväksymän talouden tasapainotusohjelman mukaisesti.